

2. Форрестер Д. Мировая динамика / Дж. Форрестер. – М. : Наука, 1978.
3. Limits to Growth / D.Meadows, D. Meadows, J. Randers, W. Behrens. – New York : Universe Books, 1972.
4. Jacobs M. The limits to neo-classicism: towards an institutional environmental economics / M. Jacobs // Social Theory and the Global Environment / M. Redcliff, T. Benton. M. Jacobs. – London/ New York : Routledge, 1994. – С. 67-95.
5. Buckingham S., Turner M. Understanding Environmental Issues / S. Buckingham, M. Turner. – Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washing : Sage, 2009. – 220 с.
6. Gabor D. Beyond the Age of Waste. A Report to the Club of Rome / D. Gabor, U. Colombo, et al. – Oxford : Pergamon, 1976.
7. Стокгольмская декларация ООН по окружающей среде [Електронний ресурс] // ООН. – 1972. – Режим доступу : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1259490>.
8. World Commission on Environment and Development. Our Common Future / World Commission on Environment and Development. – Oxford : Oxford University Press, 1987.
9. Повестка дня на XXI век [Електронний ресурс] // ООН. – 1992. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml.
10. Йоханнесбургская декларация по устойчивому развитию [Електронний ресурс] // ООН. – 2002. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/decl_wssd.shtml.
11. The future we want [Електронний ресурс] // The United Nations. – 2012. – Режим доступу : http://www.un.org/disabilities/documents/rio20_outcome_document_complete.pdf.
12. Environmental Performance Index [Електронний ресурс] // Yale University. – 2014. – Режим доступу : <http://epi.yale.edu/>.
13. McCarthy N. Air Pollution Levels In Perspective: China And The US [Електронний ресурс] / Niall McCarthy // Statista. – 2015. – Режим доступу : <http://www.statista.com/chart/3161/air-pollution-levels-in-perspective/>.
14. Moore M. China's 'airpocalypse' kills 350,000 to 500,000 each year [Електронний ресурс] / Malcolm Moore // The Telegraph. – 2014. – Режим доступу : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/10555816/Chinas-airpocalypse-kills-350000-to-500000-each-year.html>.

УДК 339

Пыриков О.В.*кандидат технических наук,
доцент кафедры товароведения та
экспертизи товаров в митній справі**Донецкого національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕКОЛОГО-ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблемам імплементації міжнародних стандартів сталого розвитку в українському еколого-правовому полі. Наведені шляхи впровадження європейських систем управління навколишнього середовища, що, як показує міжнародна практика, в значній мірі сприяє поліпшенню екологічних характеристик діяльності підприємств.

Ключові слова: імплементація, сталий розвиток, навколишнє середовище, еколого-економічне управління

Пыриков А.В. ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В ЭКОЛОГО-ПРАВОВОМ ПОЛЕ УКРАИНЫ

Статья посвящена проблемам имплементации международных стандартов устойчивого развития в украинском эколого-правовом поле. Приведены пути внедрения европейских систем управления окружающей среды, что, как показывает международная практика, в значительной степени способствует улучшению экологических характеристик деятельности предприятий.

Ключевые слова: имплементация, устойчивое развитие, окружающая среда, эколого-экономическое управление.

Pyrikov A.V. IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL STANDARDS SUSTAINABLE DEVELOPMENT ENVIRONMENTAL LAW FIELD OF UKRAINE

Article is devoted to the implementation of international standards for sustainable development in the Ukrainian ecological and legal field. Also, given the way the implementation of the European environmental management systems. That, as international practice shows, greatly contributes to improve the environmental performance of enterprises.

Keywords: implementation, sustainable development, environmental, ecological and economic management.

Постановка проблеми. Для України основним напрямком розвитку й удосконалення законодавчої бази є його гармонізація з європейською, яка визначена на Копенгагенському саміті Європейської Ради у червні 1993 р.

Оскільки Україна прагне інтегруватися в європейський економічний простір, то політико-правові, організаційні та екологічні заходи повинні орієнтуватися на вимоги країн – членів Європейського Союзу. Мета імплементації міжнародних стандартів управління навколишнім середовищем полягає в оцінці та поліпшенні екологічних характеристик діяльності промислових підприємств і в створенні умов для надання населенню екологічної інформації. Впро-

вадження систем управління навколишнього середовища сприяє постійному поліпшенню екологічних характеристик діяльності підприємств шляхом:

- розробки та реалізації екологічної політики та екологічних програм;

- періодичної об'єктивної та систематизованої оцінки параметрів діяльності всіх підрозділів підприємства;

- надання населенню екологічної інформації про підприємство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україна з 1995 р. є членом Ради Європи, і вона підтримує заходи, які задовольняють екологічну спрямованість розвитку. У 1998 р. в Україні створено Національне

агентство з реконструкції і європейської інтеграції, з яким співпрацюють усі основні міністерства. Указом Президента України від 11.06.1998 р. № 615 (зі змінами, внесеними Указами від 12.04.2000 р. № 587 та від 11.01.2001 р. № 8) прийнята Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, у якій визначено основні положення зовнішньополітичної стратегії щодо інтеграції України в європейський правовий простір, мету та етапи правової адаптації.

Саме тому розгляд поняття «імплементация» у контексті імплементации правових засад сталого розвитку є досить актуальним для нашої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стосовно норм міжнародного законодавства у еколого-економічній сфері досить актуальні та найбільш поширені. Національна політика сталого розвитку досить ґрунтовно вивчалась у працях О. Алімова, І. Бистрякова, Б. Буркинського, О. Веклич, Т. Галушкіної, З. Герасимчук, Б. Данилишина, Л. Мельника, В. Кравцова, С. Лисовського, Л. Руденко, Г. Рудька, Ю. Туниці, С. Харічкова, М. Хвесика та ін. Правові засади найбільш відкриваються у роботах А. Дмитрієва, С. Черніченка, В. Буткевича, С. Марочкина, В. Суворова, П. Бірюкова, І. Лукашука, Є. Усенка та А. Гавердовського.

Мета статті. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в тому, що сталий розвиток нашої держави невід'ємно пов'язаний з реалізацією європейського вектору національної політики, з просуванням до більш високих технологічних укладів. Як слушно зазначає академік О. Алімов, «складні та комплексні завдання глобальної та європейської інтеграції української держави важко вирішити без реалізації відповідних суспільних, технологічних, інституційних та економічних трансформацій, які стануть гарантією цілеорієнтованого динамічного розвитку суспільства загалом. Але при цьому необхідно забезпечити його цілісність, збереження ідентичності, відтворення та розвиток культури, відновлення та піднесення ціннісних орієнтацій, визначення конкретних ідеологічних настанов, істотну зміну політичної та економічної моделі управління державою та керування суспільними процесами тощо. Тобто слід забезпечити всебічну модернізацію державного устрою та виробничо-господарських, техніко-технологічних і системно-універсальних процесів, переорієнтацію системи державного управління на новий, інноваційний шлях розвитку в контексті розбудови економіки інноваційно-інформаційного типу».

Саме тому сьогодні перед політикою сталого розвитку стоять конкретні і новітні за змістом виклики. Зокрема, це стосуються пояснення базових понять, що стосуються як самого терміну «імплементация», так і базових понять та механізмів імплементации міжнародного законодавства, а також питань конкурентоспроможності території у парадигмі сталого розвитку. Так, «політика сталого розвитку повинна спрямовуватися на збільшення вартості активів, насамперед території, а стратегічні управлінські рішення на всіх рівнях управління – на поліпшення ключових факторів, що впливають на їх вартість і привабливість в інвестиційному та соціальному аспектах. Оскільки розширене відтворення капіталу є базовою умовою економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності територій держави, це означає необхідність імплементации в зовнішні системи руху капіталу місцевих активів».

Для реалізації цього потрібно створити відповідні умови, за яких на території було б вигідно розміщу-

вати певні види економічного капіталу. В сучасних умовах на цьому базується конкурентоспроможність самої території сталого розвитку. Завдання досягнення сталого розвитку мають перш за все подолати ефект непривабливості суспільства, тобто виправити ситуацію, коли «суспільство, що має досить значні стратегічні запаси різного виду ресурсів, залишається доволі непривабливим» а, отже, визначити можливість використання наявних ресурсів «на досягнення сталого розвитку».

Виклад основного матеріалу. Імплементация – це здійснення, виконання державою міжнародних правових норм. Кожна держава сама визначає методи і засоби імплементации. У міжнародному договорі також може бути передбачена необхідність видання закону чи іншого акту для його здійснення.

Імплементация міжнародно-правових норм – це сукупність цілеспрямованих організаційно-правових та інституційних заходів, що здійснюються державами індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій і спрямовані на реалізацію ними прийнятих на себе міжнародно-правових зобов'язань.

Необхідно зауважити, що імплементация як процес виконання державою міжнародно-правових норм відбувається не лише на стадії нормотворчості, а й на стадії реалізації, в т. ч. і застосування права.

Оскільки право впливає на суспільні відносини передусім через процес правового регулювання, через динамічний процес здійснення своїх норм, забезпечення справжнього впливу міжнародно-правових норм на суспільне життя є можливим лише за умови прояву реального змісту регулятивних властивостей відповідних норм через процес їх реалізації. У такому випадку здійснення або реалізація – це практичне втілення міжнародно-правових норм у фактичній діяльності суб'єктів міжнародного права.

У теорії права «реалізація юридичних норм – це така поведінка суб'єктів права, яка узгоджується із приписами правових норм та випливає з них (правомірна поведінка), практична діяльність зі здійснення прав і виконання обов'язків» або ж «втілення приписів юридичних норм у життя шляхом правомірної поведінки суб'єктів».

На думку А.І. Дмитрієва, «з точки зору міжнародного права варто звернути увагу на визначення реалізації права як «переведення норм права у правомірну поведінку суб'єктів у формі використання прав, що їм належать, виконання обов'язків і дотримання заборон заради задоволення інтересів та потреб адресатів права, досягнення його (права) мети, оскільки таке визначення містить у собі вказівку на форми реалізації права взагалі, застосовні також і до міжнародного права». На думку С.В. Черніченка, діяльність учасників правовідносин з реалізації суб'єктивних прав та обов'язків, які виступають як елементи цих правовідносин, і становитиме у кінцевому результаті реалізацію відповідної правової норми».

В.Г. Буткевич визначає реалізацію норм міжнародного права як втілення у життя норм міжнародного права через поведінку (дії або утримання від дій) суб'єктів міжнародного права, їхню діяльність щодо практичного здійснення міжнародно-правових розпоряджень (схожої точки зору притримуються також С.Ю. Марочкин та В.Я. Суворова). На думку П.Н. Бірюкова, реалізація міжнародно-правових норм – це здійснення учасниками міжнародних правовідносин встановлених у нормах міжнародного права правил».

Однак варто зауважити, що, оскільки норми міжнародного права є лише моделями належної пове-

дінки суб'єктів міжнародного права, тільки через здійснення норми права можна досягти відповідності реальних міжнародних відносин створеній для суб'єктів міжнародного права моделі поведінки.

Зокрема, І.І. Лукашук зазначає з цього приводу, що від правильного вирішення проблеми співвідношення міжнародно-правових норм та практики їх здійснення залежатиме рівень міжнародної законності. У сучасній доктрині та практиці міжнародного права для позначення поняття «здійснення» норм міжнародного права широкого використання набув термін «імплементация» (лат. *implere* – наповнювати, здійснювати, досягати, виконувати; а також англ. *Implementation* – здійснення, втілення у життя, виконання, реалізація тощо). У широкому розумінні термін «імплементация» означає «здійснення міжнародно-правових та внутрішньодержавних норм з метою виконання міжнародно-правових, а також створення на міжнародному та внутрішньодержавному рівнях умов для такого здійснення» (із цим визначенням погоджується А.І. Дмитрієв). На думку І.І. Лукашука, у широкому розумінні термін «імплементация» означає усі заходи з реалізації норм міжнародного права, а у вузькому розумінні – здійснення норм міжнародного права у внутрішньодержавній сфері (можуть також використовуватись і такі терміни, як «виконання», «дотримання» тощо).

На сьогодні термін «імплементация» часто зустрічається в офіційних документах ООН (у численних резолюціях і рішеннях головних та допоміжних органів ООН), а також інших міжнародних організацій.

Варто зауважити, що окремі дослідники виступали проти використання терміну «імплементация». Приміром, Є.Т. Усенко звужував використання цього терміну до процесу реалізації міжнародно-правових норм спеціально створеними для цього органами імплементации (наприклад, Комісією ООН з міжнародного права, Комісією ООН з прав людини, а також Комітетом з прав людини та ін.) і вважав недоцільним використання згаданого терміна в теорії міжнародного права, оскільки в загальній теорії права вже існує адекватний, на його думку, термін «здійснення».

Схожої точки зору дотримується В.Г. Буткевич, який віддає перевагу використанню терміна «реалізація норм міжнародного права», оскільки, на його думку, відсутність одностайності щодо термінологічного визначення зумовлена переплутуванням форм, способів, засобів, стадій реалізації норм міжнародного права тощо. Однак у цьому випадку не йдеться про проблему змішування понять, оскільки імплементация норм міжнародного права відрізняється від реалізації норм національного права. А.С. Гаверовський, наприклад, вбачає в імплементации норм міжнародного права «цілеспрямовану організаційно-правову діяльність держав, яка проводиться індивідуально, колективно або у рамках міжнародних організацій з метою своєчасної, всебічної та повної реалізації зобов'язань, прийнятих державами відповідно до міжнародного права».

Таким чином, імплементация норм міжнародного права має такі властивості:

- по-перше, це процес, що здійснюється на міжнародному і внутрішньодержавному рівнях;
- по-друге, полягає у поєднанні правотворчої та організаційної діяльності держав у процесі реалізації норм міжнародного права;
- по-третє, передбачає створення відповідного механізму (на міжнародному та внутрішньодержавному рівнях).

Національна політика сталого розвитку являє собою комплекс дій, регулятивних спроможностей, нормативно-правових та організаційно-управлінських механізмів, що визначають та формують стани та процеси, які у своїй сукупності уможливають просування до сталого розвитку держави, її окремих регіонів та галузей господарювання, з урахуванням соціальних, природних та політичних обмежень та врахування прав прийдешніх поколінь на не менші можливості використання ресурсів життєдіяльності. Українським науковцями сформовано модель сталого розвитку держави, яка складається з таких основних положень: «У центрі уваги мають бути люди та їх право на здорове й плідне життя в гармонії з природою; охорона довкілля повинна стати невіддільним компонентом процесу розвитку, що не може розглядатися окремо від іншого; задоволення потреб у розвитку й збереженні навколишнього середовища; розвиток і збереження довкілля має поширюватися не тільки на нинішнє, а й майбутнє покоління; зменшення розриву між життєвим рівнем у різних країнах та подолання бідності належить до найважливіших завдань світової спільноти; для досягнення стійкого розвитку держави слід вилучати або обмежувати моделі виробництва та споживання, які йому не сприяють».

Механізм імплементации міжнародно-правових норм включає в себе певну сукупність правових та інституційних засобів, які використовуються суб'єктами міжнародного права на міжнародному та національному рівнях з метою реалізації приписів норм міжнародного права. Своєю чергою, міжнародно-правові засоби, які регулюють процес імплементации, та міждержавні інститути, які входять у міжнародну підсистему імплементации, формують міжнародний організаційно-правовий механізм імплементации.

Відповідно, створені на основі міждержавних угод універсальні, регіональні та субрегіональні (локальні) міжнародні організації, спеціалізовані установи та допоміжні органи, які володіють повноваженнями (згідно з положеннями їх установчих актів), безпосередньо чи опосередковано брати участь в імплементации норм міжнародного права у конкретній сфері регулювання, а також неурядові організації (зокрема, МНУО), які здатні специфічними методами сприяти імплементации міжнародно-правових норм у відповідній сфері регулювання, формують міжнародну підсистему імплементации.

Міжнародна та внутрішньодержавна підсистеми імплементации спільно формують «міжнародну систему імплементации».

Сутність механізму імплементации норм міжнародного права виявляється передусім у змісті діяльності його структурних елементів (правового та інституційного) і визначає такі види діяльності:

- а) правотворча діяльність;
- б) організаційна й оперативно-виконавча діяльність;
- в) контрольна діяльність тощо.

Законом України від 21.11.2002 р. № 228-IV прийнята Концепція загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Це поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України, розроблених з урахування законодавства ЄС.

Завдання інтеграції України у систему міжнародної екологічної безпеки, посилення вимог законодавства в сфері охорони навколишнього природного середовища висуває на перший план розвиток нових

напрямоків у сфері природокористування: проведення ефективної екологічної політики, спрямованої на збереження і відтворення природних ресурсів, екологізацію податкової системи, розвитку ринку «природоохоронних» цінних паперів (права, квоти), створення системи екологічного страхування. У цьому напрямку уже ведеться відповідна робота

У 1996 р. Україна приєдналася до Бернської конвенції про збереження диких видів рослин і тварин та місць їх перебування. Внеском у виконання Конвенції є проекти ТАСІС «Карпатська транскордонна екологічна мережа» та проект Глобального Екологічного Фонду «Збереження різноманіття в Азово-Чорноморській екологічній мережі».

Постановою Верховної Ради України від 05.03.1998 р. затверджені Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Основними напрямами передбачений комплекс заходів, спрямований на екологічно безпечне використання водних та інших природних ресурсів, міжнародне співробітництво, розвиток правової бази, у тому числі шляхом гармонізації національного екологічного законодавства України з міжнародним правом. Ці заходи відповідають Екологічній програмі ЄС і визначають такі пріоритети:

- екологічна безпека ядерних установок, захист довкілля і населення від радіації; зведення до мінімуму наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- екологічна реабілітація прісноводних водойм та поліпшення якості питної води;
- стабілізація та поступове покращення екологічного стану в Донецько-Придніпровському регіоні (басейн Сіверського Дінця та нижня частина Дніпра);
- будівництво нових та реконструкція діючих комунальних очисних каналізаційних споруд;
- захист Чорного і Азовського морів від забруднення та подальше покращення екологічного стану;
- збалансоване управління природними ресурсами та перебудова основних секторів національної економіки на екологічно чисті, включаючи управління водними ресурсами;
- охорона біологічного розмаїття природи.

Ці основні напрями націлені на інтеграцію екологічних інтересів в економічні реформи, орієнтовані на посилення централізації та широкомасштабний контроль економіки і суспільства з метою припинення деградації довкілля.

В 1998 р. в Україні вперше здійснено спільний проєкт «Партнери з водно-болотних угідь», яким передбачено комплекс заходів щодо збереження і ощадливого використання унікальної біосистеми Дунайських плавнів. Перспективними напрямами є подальша співпраця України з Всесвітнім фондом охорони природи щодо захисту лісових масивів у Карпатах, Поліссі, узбережжя Чорного та Азовських морів.

Як відомо, більшість із українських річок розташована у водозабірному басейні Чорного та Азовського морів. Найбільш значними транскордонними водами є Чорне та Азовське моря, басейни Дунаю, Дніпра, Західного Бугу, Дністра, Сіверського Дінця. Майже 75% річок України є транскордонними, і вони є важливою сферою регіонального співробітництва. З цією метою Україна уклала окремі угоди щодо використання транскордонних вод з Російською Федерацією, Білоруссю, Республікою Молдова, Польщею і Словаччиною, а в 1999 р. приєдналася до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків і міжнародних озер. Головне завдання – це зни-

ження забрудненості, раціональне використання та охорона різних водних об'єктів. Таким чином, Україна бере участь у Чорноморській і Дунайській екологічних програмах. Крім цього, підписала Конвенцію про запобігання забруднення моря звалищами відходів та інших речовин, Конвенцію про охорону і стале використання басейну ріки Дунаю та ратифікувала Конвенцію про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті.

У липні 1999 р. Україна ратифікувала Базельську Конвенцію про контроль за транскордонним переміщенням небезпечних відходів та їх утилізацію. А 26.09.2002 р. Україна приєдналася до Роттердамської конвенції про процедуру попереднього обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі, прийнятої 10.09.1998 р. Конвенція спрямована на врегулювання міжнародної торгівлі окремими небезпечними хімічними речовинами з метою охорони здоров'я людини та навколишнього природного середовища від потенційного шкідливого впливу та заохочення їх екологічно обґрунтованого використання шляхом сприяння обміну інформацією, запровадженням процедури прийняття рішень щодо імпорту та експорту на національному рівні.

Прийнятий Закон України від 06.07.1999 р. «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» визначає обов'язки держави розробляти, а науковців досліджувати ефективні правові механізми реалізації екологічних прав громадян. Конвенцією передбачено: права на сприятливе для здоров'я та добробуту співжиття, права на доступ до інформації, на участь громадськості у прийнятті рішень, правовими формами якого є право на обговорення проєктів законодавчих актів, проєктів будівництва, проєктів рішень, участі у проведенні громадської екологічної експертизи щодо зазначеного переліку видів діяльності; права на доступ до правосуддя з цих питань.

Україна є Стороною понад 70 міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод, що пов'язані з охороною довкілля. Виконання зобов'язань цих багатосторонніх угод вимагає приведення внутрішніх законів та нормативно-правових актів у відповідність з існуючими нормами міжнародного права та врахування існуючої міжнародної практики під час розробки нових законодавчих актів.

З метою організації виконання зобов'язань міжнародних угод по використанню та охороні природно-ресурсного потенціалу Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003–2015 роки». Ця програма визначає стратегію і шляхи розв'язання глобальних і загальносупільних проблем з метою забезпечення сталого розвитку. Вона передбачає: подолання бідності, впровадження моделей сталого виробництва та споживання, охорону і раціональне використання природних ресурсів, оптимізацію ресурсної бази економічного та соціального розвитку. Реалізація цих завдань вимагає поетапного розширення обсягів науково-дослідницької та методичної роботи, удосконалення нормативно-правової бази системи координації і контролю за виконанням зобов'язань, взятих на себе Україною перед світовим співтовариством.

Висновки. Міжнародне співтовариство у сфері охорони навколишнього природного середовища займає одне з важливих місць у зовнішньополітичному

курсі України. Україною підписано понад 50 двосторонніх міжнародних угод і договорів. Зокрема, Білоруссю, Грузією, Молдовою, Росією, Словаччиною та Польщею. З вересня 1997 р. реалізується Торунська декларація про співробітництво в галузі охорони довкілля серед країн Центральної та Східної Європи (Білорусі, Болгарії, Латвії, Литви, Польщі, Молдови, Румунії, Словаччини та України).

Підписані Меморандуми про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі охорони довкілля з Австрією і Фінляндією. Про співробітництво в галузі ядерної безпеки і захисту від радіації укладені угоди з урядами Фінляндії, Австрії та Росії. Стабільно і динамічно розвивається співробітництво в галузі охорони довкілля, національних парків і біорізноманіття, раціонального використання природних ресурсів, управління водними ресурсами, токсичними відходами, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – з Данією, Нідерландами, Німеччиною, США.

Міжнародне співробітництво в галузі ядерної радіаційної безпеки здійснюється Україною з МАГАТЕ і Європейським Союзом у рамках програми TACIS, а також на двосторонній основі з США, Канадою, Швецією, Японією.

Про високий міжнародний авторитет України в галузі охорони довкілля підкреслено багатьма лідерами країн ЄС. Україна є членом ООН і разом з іншими країнами світу проводить активну роботу щодо врятування планети від екологічного лиха.

Міжнародне співробітництво в галузі ядерної та радіаційної безпеки у рамках програми TACIS Україна підтримує з МАГАТЕ

і Європейським Союзом, а також на двосторонній основі – з США, Німеччиною, Канадою, Швецією та Японією. З питань зміни клімату підписані Меморандуми про співробітництво урядів України та Канади, а також Протокол про співробітництво з Нідерландами. Нині почалося впровадження трьох спільних проектів.

Україна є членом провідних міжнародних організацій, діяльність яких пов'язана із вирішенням глобальних та регіональних проблем, охорони довкілля (ЮНЕП, ЮНЕСКО, ВООЗ та ін.). Україна бере активну участь у діяльності Європейської економічної комісії, насамперед з її Комітетом з екологічної політики. З 1995 р. Україна є членом Ради Європи – однієї з найвпливовіших організацій, в діяльності якої питання охорони навколишнього середовища займають важливе місце.

Наша держава була активним учасником Всесвітньої зустрічі глав держав та урядів в Ріо-де-Жанейро (1992 р.) та Йоганнесбурзі (2002 р.), підписала при-

йняті там програмні документи та реалізує їх на національному рівні. Важливою подією, що стимулювала розвиток міжнародного права в галузі навколишнього середовища на європейському рівні, стало прийняття Програми дій з охорони навколишнього середовища для Центральної і Східної Європи на Конференції міністрів охорони навколишнього середовища (Люцерн, Швейцарія, 28–30 квітня 1993 р.).

Такі конференції стали традиційними. Вони відбувалися у 1995 р. в Софії (Болгарія), у 1998 р. – в Орхусі (Данія). У 2003 р. в Києві відбулася конференція «Довкілля для Європи», що свідчить про високий міжнародний авторитет України в галузі охорони довкілля.

Незважаючи на глибоку еколого-економічну кризу в українському суспільстві, впровадження економічних методів регулювання природокористування залишається одним із першочергових завдань, оскільки від його успішного вирішення значною мірою залежить економічна ефективність народного господарства, здатність економіки України до стабільного і тривалого саморозвитку.

Виходячи із вимог і рекомендацій міжнародного співробітництва, Україна повинна адаптувати національне природоохоронне законодавство до міжнародних вимог та законодавства ЄС. Отже, гармонізація екологічного законодавства України до законодавства ЄС вимагає подальшої розробки та удосконалення базових екологічних стандартів і нормативів. Стратегічною метою України є подальший розвиток співробітництва з державами Європейського Союзу. Тому країна повинна відповідати європейським стандартам і вимогам на всіх рівнях: політичному, економічному, соціальному і екологічному, а насамперед у правовому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації / З.В. Герасимчук. – Луцьк : Надстир'я, 2001. – 528 с.
2. Садеков А.А. Механизмы эколого-экономического управления предприятием / А.А. Садеков. – Д. : ДонГУЭТ, 2002. – 311 с.
3. Герасимчук З.В. Особливості формування стратегії сталого розвитку для країн з перехідною економікою / З.В. Герасимчук // Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації. – К. : КНЕУ, 2001. – С. 72–94.
4. Садеков А.А. Предпринимательство и устойчивое развитие / А.А. Садеков. – Д. : ДонГУЭТ, 2001. – 244 с.
5. Кравців В.С., Герасимчук З.В. Соціально-економічні передумови формування регіональної екологічної політики / В.С. Кравців, З.В. Герасимчук // Регіональна політика: методологія, методи, практика. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2001. – С. 84–94.